

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ ЛЬОТНИЙ КОЛЕДЖ**

Циклова комісія економіки та управління

ТЕКСТ ЛЕКЦІЇ

з навчальної дисципліни «Інформаційні системи і технології в обліку та аудиті»
обов'язкових компонент
освітньо-професійної програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Облік і аудит

**за темою № 7 - Автоматизація обліку та аудиту готової продукції та її
реалізації**

Харків 2022

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 30.08.2022 № 8

СХВАЛЕНО

Методичною радою
Кременчуцького льотного
коледжу
Протокол від 22.08.2022 № 1

ПОГОДЖЕНО

Секцією науково-методичної ради
ХНУВС з гуманітарних та соціально-
економічних дисциплін
Протокол від 29.08.2022 № 8

Розглянуто на засіданні циклової комісії економіки та управління
(протокол від 15.08.2022 № 1)

Розробники:

1. Викладач циклової комісії економіки та управління, спеціаліст вищої категорії, викладач – методист Бондаренко Л.Ф.
2. Викладач циклової комісії економіки та управління, к.п.н., спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, Носач І.В.

Рецензенти:

1. Зав. кафедри міжнародних економічних відносин та адміністрування Кременчуцького інституту ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля», к.е.н., доцент Єфременко А.Г.
2. Кандидат економічних наук, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, викладач циклової комісії економіки та управління КЛК ХНУВС Харченко М.В.

План лекції:

1. Організація автоматизованого обліку готової продукції та її реалізації
2. Склад і структура нормативно-довідкової інформації з обліку готової продукції та її реалізації
3. Автоматизація обліку готової продукції та її реалізації
4. Інформаційне забезпечення аудиту готової продукції та її реалізації

Рекомендована література:

Основна література:

1. Гончарук Я.А., Марушко Н.С., Лозницький Д.С., Воляник Г.М. Інформаційні системи і технології в обліку. Навчальний посібник для ВНЗ (рек. МОН України). — Львів: Магнолія 2006, 2014. — 400 с.
2. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій: Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999р. №291 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>
3. Лучко М. Р., Адамик О. В. Інформаційні системи і технології в обліку й аудиті: Навчальний посібник / М. Р. Лучко, О. В. Адамик. — Тернопіль: ТНЕУ, 2016. — 252 с.
4. Сиротинська А.П., Лазаришина І.Д. Інформаційні системи підприємств малого бізнесу. Навчальний посібник для ВНЗ (рек. МОН України). — К.: ЦУЛ, 2018. — 264 с.
5. Сусіденко В. Т. Інформаційні системи і технології в обліку. [текст] навч. посіб. / В. Т. Сусіденко. — К.: ЦУЛ, 2016. — 224 с.
6. Шквір В. Д., Загородній А. Г., Височан О. С. Інформаційні системи і технології в обліку та аудиті: Підручник. — Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2017. — 404 с.

Допоміжна література:

7. Бенько М.М. Інформаційні системи і технології в бухгалтерському обліку: монографія. — К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2010. — 336 с.
8. Бутинець Ф.Ф., Давидюк Т.В., Євдокимов В.В., Легенчук С.Ф. Інформаційні системи і технології в обліку: Підручник для студентів ВНЗ - 3-тє вид., перер. і доп. — Житомир: ПП «Рута», 2007. — 468 с.
9. Глушаков С.В., Мачула В.Г., Мачула О.В. ПК для бухгалтера. — Х.: Фолио, 2008. — 478 с.
10. Інформаційні системи і технології в обліку: електронний підручник для ПТНЗ [Електронний ресурс] / Л.А. Карташова, В.В. Юрженко, А.Г. Гуралюк, Л.С. Гуменна, М.Л. Ростока — К.: Інститут професійно-технічної освіти, 2016. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://bookkeeper.ivet-ua.science>
11. Клименко О.В. Інформаційні системи і технології в обліку: Навч. посіб. — К.: ЦУЛ, 2008. — 320 с.

12. Клімушин П.С., Орлов О.В., Серенок А.О. Інформаційні системи та інформаційні технології в економіці. — Х.: Видавництва ХарРІ НАДУ «Магістр», 2011. — 448 с.
13. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: Наказ Міністерства фінансів України від 31.12.1999р. №318 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>
14. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»: Наказ Міністерства фінансів України від 20.10.1999р. №246 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>
15. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України від 21.12.2017 р. № 2258-VIII (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>
16. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999р. № 996-XIV (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>
17. Шквір В.Д., Згородний А.Г. Інформаційні системи і технології в обліку та аудиті. — Л.: Політехніка, 2013. — 400 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

18. Офіційний портал Верховної Ради України: Законодавство України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua>
19. Офіційний сайт «Вісник податкової служби України» [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.visnuk.com.ua>.
20. Офіційний сайт журналу «Все про бухгалтерський облік» [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://vobu.ua>
21. Офіційний сайт журналу «Дебет-Кредит» [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://dtki.com.ua>

1. Організація автоматизованого обліку готової продукції та її реалізації

Основними поняттями, що характеризують кінцевий результат виробництва на підприємстві, є готова продукція, товари (роботи, послуги), відвантажена та реалізована продукція.

Організація та методологія обліку готової продукції та її реалізації регламентується П(С)БО 9 «Запаси», П(С)БО 16 «Витрати», П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість», П(С)БО 11 «Зобов'язання».

За діючими положеннями, готовою продукцією вважається продукція, яка пройшла всі стадії оброблення, приймання, укомплектовування за умовами договорів із замовниками та відповідає технічним вимогам і стандартам. Номенклатура готової продукції визначає показники обсягу діяльності підприємства, тому треба забезпечити точний облік готової, відвантаженої та

реалізованої продукції. На підприємствах готова продукція обліковується в місцях її зберігання (складах).

У процесі розв'язання задач обліку відвантаженої (відпущеної) продукції відбувається формування даних у натуральному та вартісному вираженні про відвантаження продукції в розрізі покупців, асортименту, договорів; про виконання робіт і послуг; про залишки товарів, а також даних для зведеного обліку та складання звітності та прийняття управлінських рішень.

Основні завдання автоматизованого обліку готової продукції та її реалізації:

- документування операцій з обліку готової продукції;
- ведення інформаційної бази про надходження готової продукції з виробництва;
- визначення стану запасів готової продукції;
- відображення операцій щодо відвантаження й реалізації продукції;
- визначення фінансових результатів від реалізації продукції, робіт і послуг;
- розкриття інформації щодо готової продукції у фінансовій звітності.

Кореспонденція рахунків з обліку готової продукції та її реалізації

Зміст операції	Дебет	Кредит
Оприбуткована готова продукція з виробництва	26	23
Реалізована готова продукція (з ПДВ)	361	701
ПДВ	701	641
Собівартість реалізованої готової продукції	901	26
Надійшли кошти від покупців	311	361

2. Склад і структура нормативно-довідкової інформації з обліку готової продукції та її реалізації

Довідники:

1. «Номенклатура»
2. «Типи цін номенклатури»
3. «Специфікації номенклатури» - призначений для зберігання специфікацій (складових виробів). У специфікації вказують список матеріалів, необхідних для виготовлення вказаної продукції. Таблична частина «Початкові комплектуючі» заповнюється списком матеріалів, напівфабрикатів (з довідника «Номенклатура»), що використовуються. В реквізитах зазначають: «Номенклатура» - матеріал або напівфабрикат, що входить до складу виробу; «Кількість» - кількість матеріалу або напівфабрикату, необхідне на виконання виробничого процесу згідно специфікації.
4. «Номенклатурні групи»
5. «Склади (місця зберігання)»
6. «Контрагенти»

Регістри:

1. «Рахунки обліку номенклатури» - дозволяє задавати рахунки обліку певної номенклатури "за умовчанням" (для автоматичної підстановки у відповідні реквізити документів) для кожної організації окремо або загальні для всіх.
2. «Ціни номенклатури» – містить відомості про ціни номенклатури.
3. «Рахунки обліку розрахунків з контрагентами» – відомості про те, на яких рахунках ведуться розрахунки з тим чи іншим контрагентом

Документи:

1. «Установка цін номенклатури» – документи, що підтверджують зміни відпускних цін.

3. Автоматизація обліку готової продукції та її реалізації

Автоматизований облік готової продукції можна умовно поділити на такі складові:

1. Виробництво
2. Складські операції
3. Продаж

Основний журнал в розділі «Виробництво» - «Виробничі документи», який містить всі види документів щодо виробництва.

Операції з виробництва оформлюються в «1С» наступними документами:

1. «Вимога-накладна» - призначений для оформлення операції видачі ТМЦ з складу у виробництво з одночасним списанням їх вартості на витрати виробництва.
2. «Звіт виробництва за зміну» - призначений для віддзеркалення в бухгалтерському і податковому обліку операцій по випуску продукції, наданням внутрішніх послуг виробничим підрозділом, оприбутковування поворотних відходів на склад з виробництва і віддзеркалення в обліку даних про розподіл прямих витратах на випуск продукції.
3. «Інвентаризація незавершеного виробництва» - в кінці кожного місяця організація повинна проводити інвентаризація незавершеного виробництва. Результати інвентаризації необхідно відображати в конфігурації для того, щоб витрати, віднесені до незавершеного виробництва, були враховані при формуванні вартості продукції (напівфабрикатів, послуг), випущеної в поточному місяці.
4. «Передача в переробку (з переробки)» - призначений для віддзеркалення операції передачі власних матеріалів сторонньому переробнику для випуску продукції за договором на переробку сировини і для операції передачі продукції, випущеної з давальницької сировини, замовнику.
5. «Надходження з переробки» - призначений для віддзеркалення операції отримання послуг з випуску продукції стороннім переробником, самої продукції і віддзеркалення звіту про використані матеріали.
6. «Реалізація послуг з переробки» - призначений для віддзеркалення операції надання послуг з випуску продукції з давальницької сировини і віддзеркалення звіту об використаних при випуску продукції давальницьких матеріалах.

7. «Передача малоцінних активів в експлуатацію» - призначений для відображення в обліку операцій з передачі в експлуатацію малоцінних активів (МШП, малоцінних необоротних активів, бібліотечних фондів).

Основний журнал в розділі «Продаж» - «Документи покупців», який містить всі види документів з продажу ТМЦ, робіт, послуг і дозволяє встановлювати відбір по конкретних позиціях.

Основний журнал в розділі «Склад» - «Складські документи», який містить всі види документів щодо складського обліку і дозволяє встановлювати відбір по конкретних позиціях.

Складські операції оформлюються в «1С» наступними документами:

1. «Переміщення товарів» - призначений для оформлення передачі номенклатурних позицій між різними складами: оптовими, роздрібними, неавтоматизованими торговими точками.
2. «Інвентаризація товарів на складі» - призначений для проведення інвентаризації на оптових, роздрібних складах і в неавтоматизованих торгових точках.
3. «Оприбуткування товарів» - призначений для оформлення факту оприбуткування товарів на склад.
4. «Списання товарів» - призначений для оформлення списання товарів.
5. «Комплектація номенклатури»

Операції з продажу продукції (ТМЦ) оформлюються в «1С» наступними документами:

1. «Рахунок на оплату покупцю» - слугує для формування друкарської форми рахунку з подальшим виставлянням його для оплати покупцем.
2. «Реалізація товарів й послуг» - призначений для фіксації факту реалізації (відвантаження) товарів.
3. «Акт про надання виробничих послуг» - призначений для віддзеркалення операції реалізації послуг виробничого характеру.
4. «Звіт комісiонера з продажiв» - призначений для фіксації проданих комісiонером товарів.
5. «Звіт про роздрiбнi продажi» - призначений для віддзеркалення роздрiбних продажiв.
6. «Переоцiнка товарiв у роздробу» - призначений для переоцiнки залишкiв товарiв у роздрiб i неавтоматизованих торгiвельних точках.
7. «Повернення товарiв вiд покупця» - призначений для оформлення повернення вiдвантажених ранiше покупцю позицiй номенклатури.
8. «Коригування боргу» - призначений для ручного коригування боргу контрагента, а також введення початкових залишкiв в пiдсистему обліку ПДВ. Для коригування боргу контрагента використовується операція "Коригування боргу". У документі вказується контрагент і договір, по якому необхідно зробити коригування боргу. Залежно від параметрів взаєморозрахунків з контрагентом, які вказані в його договорі, коригування боргу може бути проведене за договором в цілому, по замовленнях, по рахунках або за розрахунковими документами. У тому випадку, якщо взаєморозрахунки

ведуться за розрахунковими документами зі списку документів в полі «Угода» можна вибрати конкретний документ: «Реалізація товарів і послуг», «Вступ товарів і послуг», «Прибутковий касовий ордер» тощо. У графу «Збільшення боргу» вводиться сума, на яку необхідно збільшити борг контрагента, а в графу «Зменшення боргу» та сума, на яку борг контрагента потрібно зменшити.

9. «Акт звірки взаєморозрахунків» - призначений для проведення звірки взаєморозрахунків організації з контрагентами. Звірка взаєморозрахунків може бути проведена як відразу за усіма договорами з контрагентами, так і за конкретним договором. Можна вказати період, за який необхідно провести звіряння; якщо період не вказаний, станеться звіряння по усіх операціях з контрагентом, здійсненим з моменту початку ведення обліку в інформаційній базі.

10. «Інвентаризація розрахунків з контрагентами» - призначений для відображення результатів інвентаризації, які мають бути відбиті в обліку і звітності того місяця, в якому була закінчена інвентаризація, а по річній інвентаризації - в річному бухгалтерському звіті.

У документі «Інвентаризація розрахунків з контрагентами» залишки дебіторської і кредиторської заборгованостей вказуються на окремих закладках.

По кнопці «Заповнити» в командній панелі табличної частини на закладках «Дебіторська заборгованість» і «Кредиторська заборгованість» табличні частини заповнюються обліковими даними. Уся заборгованість при цьому вважається підтвердженою контрагентами. За наявності непідтвердженої заборгованості або заборгованості, термін позовної давності по якій збіг, така заборгованість має бути вказана у відповідних колонках табличних частин вручну.

На закладці «Рахунку обліку» вказуються бухгалтерські рахунки розрахунків з контрагентами, по яких проводиться інвентаризація. Список рахунків при необхідності може бути змінений.

На закладці «Додатково» вказуються реквізити наказу про проведення інвентаризації і склад інвентаризаційної комісії.

Документ «Інвентаризація розрахунків з контрагентами» у бухгалтерському і податковому обліку не відбивається, проте за результатами інвентаризації можливе проведення операцій списання заборгованості, по якій збіг термін позовної давності. Для списання заборгованості слід скористатися документом «Коригування боргу».

Документ формує друкарську форму акту інвентаризації розрахунків.

11. «Податкова накладна» - призначений для реєстрації і формування друкарських форм податкових накладних, виписаних покупцям організації.

12. «Додаток 1 до податкової накладної» – у тому випадку, коли частина товарів, що поставляються, не містить окремої вартості, перелік частково товарів, що поставляються вказується в додатку 1 до податкової накладної і в повній вартості ураховуються у визначенні загальних податкових зобов'язань.

13. «Додаток 2 до податкової накладної» - для реєстрації змін кількісних і вартісних показників виписаних покупцю податкових накладних, а також для

формування друкарської форми відповідного документа («Розрахунок коригування») в типовій конфігурації передбачений документ «Додаток 2 до податкової накладної».

Відображаючи операції з продажу продукції (ТМЦ) в розділі «Продаж» можна здійснити наступні обробки документів:

1. «Формування податкових накладних» - обробка призначена для сприяння користувачеві в заповненні номенклатурним складом податкових документів (Податкова накладна і Додаток 2 до податкової накладної). Початковими даними виступають суми не підтверджених податковими документами зобов'язань по ПДВ, розраховані за даними обліку. Розрахунок робиться на поточний або на вказаний користувачем момент часу, або по датах за довільний період. Номенклатурний склад формованих податкових документів переноситься з вказаних користувачем документів-підстав (це можуть бути рахунки-фактури, реалізації товарів і послуг тощо). Важливою особливістю цієї обробки є можливість інтерактивно відбирати номенклатуру з документів підстав, змінювати кількість по кожному рядку номенклатури, як довільним чином, так і з використанням сервісних алгоритмів.
2. «Формування податкових документів за роздробом» - обробка призначена для заповнення підсумкових податкових накладних за наслідками роздрібних продаж. Для заповнення використовується інформація про прийняту роздрібну виручку на вказану дату, на суму якої не виписані податкові накладні.

4. Інформаційне забезпечення аудиту готової продукції та її реалізації

Для проведення ефективного аудиту готової продукції та її реалізації слід визначити джерела інформації, основними з яких є вихідні дані комп'ютерної облікової системи.

Під час проведення аудиту нагромаджені в системі дані уможливають аналіз показників з обліку готової продукції, її відвантаження та реалізації в розрізі аналітичної інформації.

Автоматизація задач із реалізації продукції одночасно забезпечує і контроль надходження від покупців платежів за відвантажену їм продукцію; облік реалізації в потрібних цінах; визначення податку на додану вартість для віднесення в бюджет; розподіл позавиробничих витрат, пов'язаних зі збутом продукції; формування бухгалтерських записів реалізації продукції.

Результати оброблення даних з обліку готової продукції використовуються під час проведення:

- аудиту витрат на виробництво (інформація про випуск готової продукції за номенклатурними номерами в натуральному виразі);
- аудиту фінансової звітності (інформація про фактичну собівартість реалізованої продукції, про податок на додану вартість, про виторг від реалізації, про результати реалізації).

Крім основних журналів зі складського обліку, обліку виробництва та реалізації, в 1С формуються наступні звіти про готову продукцію та її реалізацію, які опрацьовуються аудитором:

1. «Товарний звіт». Звіт виводить дані про залишки товарів на початок та кінець заданого періоду, їх прихід, витрати у розрізі за документами та датами з урахуванням тари. За даним звітом здійснюється прийом – здача документів.
2. «Звіт виробництва за зміну» - призначений для віддзеркалення в бухгалтерському і податковому обліку операцій по випуску продукції, наданням внутрішніх послуг виробничим підрозділом, оприбутковування поворотних відходів на склад з виробництва і віддзеркалення в обліку даних про розподіл прямих витратах на випуск продукції.